Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Asiantuntijakutsu maa- ja metsätalousvaliokuntaan 28.9.2017; valtion vuoden 2018 talousarvio, metsätalouteen liittyvät kysymykset

Yleistä

Suomen metsäkeskus kiittää saamastaan kutsusta ja mahdollisuudesta osallistua valtion vuoden 2018 talousarviosta käytävään keskusteluun.

Metsäkeskus pitää perusteltuna koko hallituskauden kattavaa toiminnan ja rahoituksen suunnittelua, mikä luo vakautta koko julkisen talouden toimintaan. Metsäkeskus tukee talousarviossa esitettyjä maa- ja metsätalousministeriön luonnonvaratalouden politiikkasektorin tavoitteita, joita ovat mm. ajantasainen ja yhteiskäyttöinen, tehokkaasti hyödynnetty luonnonvaratieto, sekä metsien aktiivinen, taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä monipuolinen käyttö.

Metsäteollisuuden investoinnit ja lukuisat metsien ja puun käyttöön liittyvät innovaatiot todistavat, että maamme metsäpolitiikka toimii: Suomi koetaan kilpailukykyiseksi toimintaympäristöksi metsiin perustuville liiketoiminnoille. Metsätaloudessa kuluva vuosi on ollut hyvin aktiivinen; Metsäkeskukseen toimitettujen metsänkäyttöilmoitusten määrä kasvoi kuluvan vuoden tammi-elokuussa 8 % viime vuoteen verrattuna. Kasvun ennakoidaan jatkuvan vuonna 2018.

Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (30.40.22)

Momentille esitetään € 14,88 milj. (2017: 16,88 milj.), josta € 4 milj. esitetään käytettäväksi Biotalous ja puhtaat ratkaisut -strategisen tavoitteen Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä -kärkihankkeeseen. Kärkihankkeen painopisteenä on metsätieto ja sähköiset palvelut, joka myös sisältyy Kansallinen metsästrategia 2025:n priorisoituihin toimenpiteisiin.

Digitalisaation ja metsätiedon tehokkaamman hyödyntämisen avulla voidaan merkittävästi parantaa metsätalouden tehokkuutta ja samalla ekologista ja taloudellista kestävyyttä. Metsätiedon parempi käytettävyys edistää myös metsään perustuvan yritystoiminnan monipuolistumista ja kasvua. Talousarvion esitys noudattaa hallitusohjelman linjauksia ja on kannatettava.

Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (momentti 30.40.41)

Momentille esitetään € 4,575 milj. (2017: € 3,4 milj.). Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen arviointikäytäntö on muuttunut, mikä nostanee korvaustasoa ja arviointipyyntöjen määrää.

Metsätalouden näkökulmasta maamme hirvikanta on liian iso. Suomen metsät ovat jo pitkään kuusettuneet, sillä kuusta on hirvituhojen pelossa istutettu liian karuille, luontaisesti paremmin männylle sopiville maille. Myös koivun istutusmäärät ovat hirvituhojen vuoksi romahtaneet, mikä on vaikeuttanut maannousemasienen vaivaamien alueiden puulajivaihtoa.

Momentille esitetty lisäys on tervetullut, vaikkakin metsätalouden kannalta terveempi ratkaisu olisi hirvikannan alentaminen.

Tuki puutuotannon kestävyyden turvaamiseen (momentti 30.40.44)

Kestävän metsätalouden rahoituslain mukaisiin töihin esitetään talousarviossa € 56,23 milj. (2017: € 56,23 milj.). Myöntämisvaltuutta tukipäätöksiin olisi € 59 milj. (2016: € 58 milj.).

Kemera-lain hallinnointia on digitalisoitu, mikä näkyy työn tuottavuuden huomattavana kasvuna. Kun valtion lisätalousarvion kautta ohjattiin Metsäkeskukselle € 0,4 milj. Kemera-hankkeiden käsittelyyn, ei hankekäsittely ole ruuhkautunut kuluvan vuoden aikana. Kemera-lain nuoren metsän hoidon rahoitushakemuksista 69 % ja toteutusilmoituksista 75 % on tammi-elokuun aikana tehty sähköisesti.

Metsäkeskuksen arvion mukaan vuoden 2017 Kemera-tukimäärärahaa jää käyttämättä elokuun lopun tilanteen perusteella noin € 8 milj. Arvio perustuu 31.8. olleeseen käyttötilanteeseen ja oletukseen, että syys-joulukuun 2017 aikana tukimaksatukset ovat samansuuruiset kuin vuonna 2016 vastaavana aikana. Metsäkeskus toivoo, että vuoden lopussa tarkentuva käyttämätön Kemera-määräraha siirrettäisiin lisätalousarvion kautta käytettäväksi ensi vuonna. Myöntämisvaltuutta jäänee kuluvana vuonna käyttämättä noin € 11 milj. Käyttämätön myöntämisvaltuus voidaan talousarviossa esitetyn mukaisesti käyttää vuonna 2018.

Jos Kemera-varojen käyttö kasvaa maltillisesti tästä vuodesta, uskoo Metsäkeskus esitetyn määrärahan € 56,23 milj. riittävän ensi vuoden tarpeisiin; semminkin, jos tältä vuodelta käyttämättä jäänyt määräraha siirtyisi lisätalousarvion kautta ensi vuodelle.

Metsäluonnonhoidon edistäminen (momentti 30.40.45)

Momentin mukaisiin töihin metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi esitetään € 5,027 milj. (2017: € 3,027 milj.).

Luonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen on entistä tärkeämpää, kun metsien käyttö monipuolistuu ja puun käyttöä lisätään. Julkisten varojen pienenemistä on pyritty korvaamaan useilla talousmetsien luonnonhoidon parantamiseen tähtäävillä hankkeilla. Määrärahan korotus kuluvaan vuoteen verrattuna on erittäin tervetullut ja mahdollistaa paremmin METSO-ohjelman tavoitteiden toteuttamisen.

Valtionapu Suomen metsäkeskukselle (momentti 30.40.46)

Metsäkeskuksen valtionavuksi esitetään talousarviossa € 39,4 milj. (2017: € 41,2 milj.).

Hallitusohjelman yksi keskeinen strateginen painopistealue on Biotalous ja puhtaat ratkaisut. Metsäalalla on panostettu myös hallitusohjelman strategiseen tavoitteeseen Digitalisaatio, kokeilut ja normien purkaminen.

Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä -kärkihanke on edennyt monella osa-alueella. Hallitusohjelman tavoitetta kasvattaa kotimaisen puun vuotuista käyttöä 15 milj. m3 ei vielä ole saavutettu mutta hakkuumäärät ovat kasvaneet. Kuluvan vuoden aikana Metsäkeskus tullee käsittelemään n. 120 000 metsänkäyttöilmoitusta eli n. 480 ilmoitusta joka päivä – met-

säteollisuuden hyvän kysyntätilanteen ennakoidaan jatkuvan ensi vuonna, mikä lisää entisestään hakkuita, ja siten metsänkäyttöilmoitusten ja maastotarkastusten määriä.

Kemera-lain asiakirjojen määrä kasvoi yli 50 %, kun kaikkien työlajien kohdalla siirryttiin ennakkoilmoitusmenettelyyn. Hirvivahinkoarvioiden pyyntöjen arvioidaan uuden laskentatavan myötä lisääntyvän vuonna 2018 merkittävästi.

Metsälakien hallinnoinnin digitalisointi on parantanut työn tuottavuutta. Kemera-lain nuoren metsän hoidon ja taimikon varhaishoidon toteutusilmoitukset siirtyvät koneellisesti maksuun, jos toteutusilmoitus vastaa tehtyä rahoituspäätöstä. Metsänkäyttöilmoitusten käsittelyssä siirrytään ensi vuoden aikana samankaltaiseen metsävaratietoa hyödyntävään automatiikkaan.

Hallintoa on kevennetty siirtymällä hankkeiden asiakirjojen käsittelyssä nelivaiheisesta kaksivaiheiseen. Erilaisten asiakirjojen määrän kasvu on kuitenkin niin huomattava, ettei työn tuottavuuden nousu riitä kattamaan kasvavaa työmäärää, vaan metsälakien käsittelyyn sitoutuu aiempaa enemmän henkilöresursseja.

Talousarvion yleisperusteluissa todetaan hallinnonalojen määrärahojen alenevan hintatason nousu ja talousarvioesityksen rakennemuutokset huomioiden 0,3 % vuoden 2017 varsinaiseen talousarvioon verrattuna – Metsäkeskuksen määrärahan nimellinen alenema olisi 4,4 %.

Kun metsien käyttö kasvaa, lisääntyvät metsälakien toimeenpanon ohella myös muut metsien kestävään hoitoon ja käyttöön liittyvät lakisääteiset tehtävämme, mm. metsänomistajien neuvonnan ja metsäammattilaisten koulutuksen tarve. Myös metsäluonnonhoidon edistämiseen (mom. 30.40.45) esitetty korotus lisää Metsäkeskuksen työtä merkittävästi vuoteen 2017 verrattuna. Metsälain valvonnassa ollaan maastotarkastuksen yhteyteen liittämässä asiakkaiden toivomuksesta luontolaadun arviointia. Vallitsevassa tilanteessa Metsäkeskus ei pidä perusteltuna määrärahansa leikkaamista € 1,8 milj:lla vaan esittää pitäytymistä vähintään hallitusohjelman alkuperäisessä kehyksessä, jonka mukaan Metsäkeskuksen vuoden 2018 määräraha olisi € 39,8 milj.

Ari Eini
johtaja
Suomen metsäkeskus

JAKELU Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
Valiokuntaneuvos Carl Selenius
Valiokuntaneuvos Jaakko Autio
Osastosihteeri Marjo Seppälä

TIEDOKSI Suomen metsäkeskuksen johtokunta
Ylijohtaja Juha S. Niemelä, maa- ja metsätalousministeriö
Metsäneuvos Marja Kokkonen, maa- ja metsätalousministeriö
Metsäneuvos Marja Hilska-Aaltonen, maa- ja metsätalousministeriö
Ylimetsänhoitaja Matti Heikurainen, maa- ja metsätalousministeriö